

»Lad ingen bedrage jer med tomme ord« (Efes. 5,6)

Gudstjeneste

Vi er i kristenheden tilbøjelige til at give de bibelske ord en begrænset mening. Ordet »kirke« betyder i kristenheden en bygning af sten, men i Bibelen har det en herligere betydning. Det samme med ordet »Gudstjeneste«. Det betyder nu kun søndagens sammenkomst, men det har et rigere indhold.

Når vi således begrænser de bibelske begrebers betydning, risikerer vi at udtømme dem for kraft. Begrænser vi begrebet Gudstjeneste til nogle timers samvær om søndagen, siger vi indirekte, at resten af søndagen og alle hverdagene er uden Gudstjeneste, men det er en alvorlig misforståelse, der suger kraften og Ånden ud af det bibelske begreb *Gudstjeneste!*

Thi hele vort liv bør være intet mindre og intet herligere end *Gudstjeneste!*

Gudstjeneste ved *dagens begyndelse* – Gudstjeneste ved dens *afslutning* – og Gudstjeneste *uafbrudt* imellem begyndelse og afslutning. Kun sådan oplever vi vor tilværelses herlige indhold.

Helt, halvt eller delvis?

Vi bærer som Guds børn den højest tænkelige titel *Guds tjenere* – *Guds tjenerinder*. Denne høje titel er ikke forbeholdt nogle få. Selv trællene bærer den (Efes. 6,6).

Men Kristus kan man ikke tjene halvt eller delvist. Forsøger man det, kommer man i fare. Den største fare er måske, at så »tjener« man Ham *i sin egen kraft* efter sin egen visdom. Thi vor egen kraft strækker til, når det drejer sig om en *delvis* »tjeneste« – men den strækker ikke til, når det er tjeneste *altid*, hvert øjeblik, altså tjeneste *i bibelsk betydning*.

Ligesom kun man *søger* Gud, når man søger Ham af *hele* sit hjerte, og ligesom man kun *elsker* Gud, når man elsker Ham af *hele* sit hjerte, således *tjener* man også kun Gud, når man tjener Ham af *hele* sit hjerte og dermed *altid* tjener Ham!

Men dertil strækker vor egen kraft ikke til, ej heller vor egen visdom!

Lina Sandells berømte sang: »Gør det lidet, du kan!« bliver misforstået af mange. Hun mener *ikke*, at du kun skal gøre det lidet, du nu kan, og aldrig mere end det. Det ville jo stride helt imod evangeliet. Hun mener, at det, du gør, altid er lidet, også når det overstiger dine kræfter at gøre det, men du gør det alligevel i tro og ved Guds kraft. Misforståelsen af hendes sang gør kristenlivet ynkeligt, næsten små-

borgerligt; men den rette forståelse sætter tingene på plads. Derfor synger hun i vers 4:

Gør det lidet, du kan,
og betænk, at vor Gud
kræver kun, at en tjener er tro!
O, vær glad, du må gå
med hans ringeste bud,
og *Han selv vil i kraft hos dig bo!*

Gudstjenestens indhold

Jesus sagde: »Vil nogen tjene mig, han *følge mig*« (Johs. 12,26). Paulus sagde: »Hvad I end har for, gør det *af hjertet som for Herren*, og ikke for mennesker« (Kol. 3,23). Heraf forstår vi, hvad der gælder enhver Herrens tjener: han/hun *følger Herren*, og han/hun *gør alt af hjertet for Herren*.

Men de *konkrete enkeltheder* i tjenesten beskrives ikke – i hvert fald ikke udtømmende – thi de varierer fra menneske til menneske. Men selvom de konkrete gerninger ikke kan beskrives, så har de dog også, hvor forskellige de end er fra menneske til menneske, en *fællesnævner*: de *overstiger altid vor egen kraft*, og de *kræver mere af os, end vor egen visdom kan klare*.

På *arbejdspladsen* kræver Gudstjenesten, at Herrens tjener finder sig i genvordigheder – ikke gengælder skældsord med skældsord – og er glad, når der er al mulig grund til at være utilfreds. Han er jo som Herrens tjener til og i Gudstjeneste på sin arbejdsplads, og han *tjener Herren med glæde*.

I *hjemmet* kræver Gudstjenesten, at man lægger vægt på *gæstfrihed*, også når man er træt, men fornemmer, at det vil bedrøve Guds Ånd, om man siger nej til de gæster, der melder sig.

Dette er kun et par eksempler. De kunne suppleres med mængdevis af andre. De viser, at Gudstjenesten, som vi alle deltager i som Herrens tjenere, overstiger vore kræfter og ikke stemmer med vor egen tankegang og derfor kun kan gennemføres *i tro og lydlighed ved Andens kraft*.

Vor tjeneste for Herren er ligesom vort liv en *helhed*. Det brudstykkevis er der ikke plads til. Det ødelægger helheden og dermed alt. Den prædikant, der »tjener« Herren på prædikestolen, men ikke hjemme, tjener Ham slet ikke. Gudstjenesten er aldrig en del af vort liv. Enten er den alt i vort liv, eller også er den intet. De, der går til »Gudstjeneste« søndag formiddag, men

ikke, når de går på arbejde, går aldrig til Gudstjeneste.

Nu er livet rigt, thi nu får vi lov til at tjene den levende Gud i stort og småt. Nu er hverdagen ikke grå, men lys, thi nu ser vi Gud i alt det, vi har med at gøre.

Og nu er alt blevet enkelt. Ingen kan i dybeste forstand uddanne sig til at tjene Gud ved et eller andet kursus, thi tjenesten er hans liv – og livet uddanner man sig ikke til – det lever man!

Lovsangen

Gudstjeneste og lovsang hører uløseligt sammen som en helhed, der præger hele vort liv. I overensstemmelse hermed siger Paulus: »Sig tak under alle forhold« (1. Tess. 5,18), »Sig altid Gud vor Fader tak for alle ting i vor Herres Jesu Kristi navn« (Efes. 5,20). »Syng og spil i jeres hjerter for Herren« (vers 19).

Den, som kun synger lovsange ved søndagens »Gudstjeneste«, men ikke ved hverdagens Gudstjeneste, synger slet ikke lovsang – thi ligesom Gudstjenesten ikke er, og ikke kan være en *begrænset* del af vort liv med Herren, er lovprisningen det heller ikke.

Det overstiger *vore* kræfter! Ja – men ikke troens og *Andens* kraft! Og det er i tro, d.v.s. i *Ånden*, en kristen lever og vandrer og taler og virker og takker og lovpriser – ikke blot engang imellem til en »Gudstjeneste«, men *altid*.

Selv om natten, i mørket, synger Herrens tjenere lovsange. Betragt vor Herre Jesus, ham, profeten *Esajas* kalder *Guds tjener!* Efter at de havde sunget lovsangen, gik de ud til Oliebjerget (Matt. 26,30) – og det var nat (Johs. 13,30).

Nu slipper vi det brudstykkevis, som ikke er noget værd. Hvilken befrielse! Nu synger vi sammen:

Jeg ønsker alene at være
just det, hvortil Gud tog mig ud:
et intet, der kun til Guds ære
kan klædes i helligheds skrud.
Gud Helligånd, opad du bære
til tronen i Himlen mit bud:
Jeg ønsker ej andet at være
end levende lovsang for Gud!

Fornyelse eller forførelse

Troen grænser op til *forargelsen*. Over-skrider troen denne grænse, lider den skade – undertiden ubodelig skade.

Fornyelsen grænser op til *forførelserne*. Sammenblander man de to ting, bliver der ingen fornyelse, men kun forførelse.

Troen

Den sande tro er en *hemmelighed* (1. Tim. 3,19). Den er ikke en selvfølgelighed, som ethvert menneske kan forstå af sig selv. Det skyldes, at troens »genstand«, vor Herre Jesus, er *Guds hemmelighed* (Kol. 2,2).

Den sande tro skabes, når Ordet om Kristus, d.v.s. Ordet om korset, bliver forkyndt i Guds Ånds beskedenhed og kraft. Da kan enhver, der virkelig hører det, fornemme i sit eget hjerte, at nu møder Gud ham for at frelse ham. Nu bliver troen levende inde i hans indre, thi nu forstår han Guds hemmelighed, Kristus – nu forstår han med smerte, hvad hans egen synd har medført af fordærv og tab i hans liv – og nu forstår han, hvad Kristus led for ham – og nu griber han frelsen med den levende-gjorte tro på sin Frelser og Herre!

Men hen ad vejen oplever han måske noget, han ikke kan forstå, og som forekommer ham at stride imod, hvad Gud har lovet. Han kommer i trængsel – og Gud griber ikke ind for at hjælpe ham ud af trængselen – han beder inderligt til Gud – men hvor er bønnesvaret?

Nu nærmer hans tro sig *grænsen til forargelsen*. Nu kæmper troen om at bevare den afgørende saligprisning: »Salig den, der ikke forarges på mig« (Luk. 7,23).

Troen strider her imod fornuften. Er Gud virkelig på min side, hvorfor griber han da ikke ind? Den strider i en vis forstand med sig selv – er min tro en indbildning – er min tro en fejltagelse – er min tro ude af stand til at opnå forjættelsen?

I en sådan periode erfarer den troende, at Kristus sandelig er *Guds hemmelighed*, alt andet end en selvfølgelighed, som enhver troende altid har let ved at forstå.

Kommer han godt igennem prøvelsen, så han ikke overskrider grænsen til forargelsen, da er hans tro blevet grundfæstet, ikke længer i ham selv, men i *Gud*.

Grundtvig synger i en af sine salmer, at »min største fristelse er min *egensindighed!*«. Heri har han ret. Vor egensindighed omfatter vore egne opfattelser, vor egen forventning og alt andet, der udspringer af vort eget. Det behøver ikke at være ubetinget ondt. Men det kommer fra os selv.

Derfor støder det sammen med det, der

kommer fra Gud, det, der er *ovenfra*. Guds og vore tanker er ikke identiske. Vor egensindighed, især vore egne tanker om Gud fører os hen til forargelserne. Derfor hører det med til kristenlivet, at vi *korsfæster egensindigheden*, så vi kan sige med apostelen: »Det er ikke mere mig, der lever, men Kristus lever i mig«.

Det vil med andre ord sige, at *vor Herres Jesu Kristi kors på Golgatas høj er og forbliver det centrale i kristenlivet fra først til sidst*, thi kun her får vi den hjælp, vi behøver livet igennem, nemlig *forladelsen* for al vor egensindighed (synd) og *frigørelsen* derfra, idet vi ved Kristi kors fries af egensindighedens herredømme over os.

Fornyelse

Den rette vandring fremad i kristenlivet kan også kaldes for *fornyelsen*. Den sker aldrig efter *vore egne tanker* (egensindighedens tanker og veje). Vandrer vi efter dem og holder vi fast på dem, ender vi i *forførelserne*.

Kun ad korsets vej, hvor alle vore egne tanker og opfattelser bliver dømt, og vi befries fra dem, frelses vi fra at blive forførte kristne, der engang ender i fortvivlelsens forargelse (Matt. 7,22-23).

Det nye menneske, d.v.s. det genfødte menneske, fornyes kun til *sand* erkendelse (Kol. 3,10), d.v.s. til at kende Kristus inderligere og inderligere, hvilket atter vil sige: til at kende, hvad hans kors betyder. Den *sande* erkendelse (det *sande* kendskab til Kristus) sker altid på bekostning af vore egne tanker. Kristi kors er nemlig Guds *visdom*, men sådan opfatter vore egne tanker det ikke – i følge dem er det nærmest dårskab.

Den *sande* fornyelse, der sker til *sand* erkendelse (og ikke til indbildt erkendelse), sker tillige »*efter Hans billede*, der dannede det« (Kol. 3,10), med andre ord således, at *Kristus vinder mere skikkelse i ham/hende, der lader sig forny*. Virkelig fornyelse fører derfor til mere Kristus-lighed.

Men også det sker kun ved korsets virke gennem den hellige Ånd.

Ingen vej fremad i *troen* uden om korset – ingen vej fremad i *fornyelse* uden om korset!

Men den vej synes egensindigheden ikke om! Derfor finder menneskene på så mange andre veje til fornyelse – men de fører til forførelse!

Forførelserne

Sand fornyelse er noget helt *personligt*. Du kan ikke blive fornyet for mig, og jeg

ikke for dig. Den personlige fornyelse sker *dagligt* og indebærer altid en større åbenbaring af min egen intethed og Kristi bundløse kærlighed. Den foregår inde i hjertet og omdanner den kristne indefra. Derfor kan han/hun som regel ikke tale om den. Men den mærkes alligevel. Den medfører større lighed med Frelseren, hvilket ikke fører til større popularitet – tværtimod. Ligesom sand fornyelse sker ved korset, fører den *til* korset.

Forførelserne sker derimod som regel »*en masse*« ved såkaldte stormøder. Mange kristne (de fleste) befinder sig på et barnligt stadium og kan derfor ikke bevare deres selvstændighed, hvor mange er til stede.

Nu har jeg hørt, at fornyelsen består i, at folk falder omkuld i en slags latterkrampe, hvor de ikke kan beherske sig selv. Jeg har ikke overværet det og kommer ikke til det, for jeg vil føle mig forpligtet til at gå, hvis noget sådant begynder.

Her er *ingen Kristus-lighed*, thi hvem har i evangelierne set vor hellige Frelser falde om i ubehersket latter? Vi vil ikke kunne kende Ham, hvis vi så sådant noget.

Det er *en falsk ånd*, der vil latterliggøre Ham – og det finder kristne sig i!

Her er *ingen dom* – alt er latter! Men jeg har aldrig hørt nogen briste ud i ubehersket latter, når han bliver dømt af Gud – thi Guds dom er altid en dødsdom.

Hvis du vil indvende, at det er af glæde over også at blive frikendt, så er det en ekstra løgn, thi enhver, der oplever Guds hellighed, når han dømmes, og barmhjertighed, når han benådes, glæder sig *med bæven*. Glæden kommer da fra Gud og er ren og hellig.

Det er af mangel på daglig *personlig* fornyelse, barnagtige kristne går med til den slags »fornyelse«, der intet andet er end en forførelse og tarveliggørelse af det hellige evangelium.

Det er, fordi korsets vej forekommer flertallet af kristne for smal, man vælger denne brede vej til »fornyelse« – en »fornyelse«, der leder til stagnation af det ægte kristne liv og til åndelig dumhed.

Det er, fordi mange kristne slet ikke er født på ny, og derfor mangler personligt kendskab til Herren, at de lader sig »forny« på denne tarvelige måde, som er både vanærende for Herren og for dem selv. At mange af dem er præster og pastorer og prædikanter og andet fint, gør sagen så meget værre.

Men Herren har sagt os, at forførelserne vil komme, og nu er de der. Derfor mister vi ikke modet, men kan glæde os

over, at Han, der har sagt det forud, *kommer snart!*

Og vi bønfalder Herren om, at vi virkelig fornyes dag for dag til sandt kendskab til Ham – så at Han vinder skikkelse i os. Hertil behøver vi nåde. Thi ingen af os kan sige: »Jeg kan i hvert fald ikke falde – jeg kan ikke forføres!« Nej, den, som står, se til, at han ikke falder! Og den, som

fornyes, se til, at han fortsat fornyes og ikke stagnerer!

Vi skal ikke beskæftige os med forførelserne. De skal ikke drage vor opmærksomhed til sig. Vort blik er og forbliver vendt imod Ham, der ene er Sandheden – Ham, i hvem hele Guddommens fylde er legemligt til stede – Ham, i hvem vi har vor fylde!

Men vi må huske at sige *Nej* til rock, til drama, til mimen, til dans og hænderklappen, thi siger vi ikke Nej hertil og drager konsekvenserne af vort Nej, er vi med til at svække respekten for korsets evangelium og medansvarlige for forførelserne.